

«Тасдиқ мекунам»

Ректори Донишгоҳи давлатии
тиҷорати Тоҷикистон

Х.Х. Назарзода Х.Х.

«*12*» *Май* соли 2023

муассисаи пешбар ба рисолаи Раҳмонзода Абдулло Қурбоналӣ доир ба мавзӯи «Масъалаҳои асосии ҳуқуқи моликияти коммуналӣ», ки барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ доир ба ихтисоси 12.00.03 – ҳуқуқи граждани; ҳуқуқи соҳибкорӣ; ҳуқуқи оилавӣ; ҳуқуқи байналмилалӣ хусусӣ (илмҳои ҳуқуқшиносӣ) пешниҳод шудааст

Мутобиқати муҳтавои диссертатсия ба ихтисос ё соҳаи илми эълоншуда

Рисолаи Раҳмонзода Абдулло Қурбоналӣ доир ба мавзӯи «Масъалаҳои асосии ҳуқуқи моликияти коммуналӣ», ки барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ доир ба ихтисоси 12.00.03 – ҳуқуқи граждани; ҳуқуқи соҳибкорӣ; ҳуқуқи оилавӣ; ҳуқуқи байналмилалӣ хусусӣ (илмҳои ҳуқуқшиносӣ) пешниҳод шудааст, ба ихтисос ва соҳаи илм мувофиқ буда, ягон шубҳаро ба вучуд намеорад.

Мубрамияти мавзӯи рисолаи илмӣ

Масъалаи моликияти коммуналӣ дар ҳақиқат яке аз масъалаҳои мураккаби ҳуқуқи маданӣ ба шумор рафта, он ниёз ба таҳлилу тақмили ҳамаҷониба дорад. Муаллиф мубрамияти мавзӯро дуруст арзёбӣ намуда, чунин зикр менамояд: “Демократӣ будани ҚТ тақозо мекунад, ки воҳиди маъмурию ҳудудӣ дар шахсияти мақомотҳои маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, Ҷамоатҳои шаҳрак ва деҳот ваколатҳои соҳибӣ, истифода ва ихтиёрдорӣ молу мулки худро мақсаднок амалӣ намоянд, ташаббускор

ва мустақил бошанд. Моликияти давлатӣ тибқи принципи ду сатҳона ба вучуд омада (ҷумҳуриявӣ ва коммуналӣ), бинобар ин дар ҳалли масъалаҳои дорои аҳаммияти маҳаллӣ ва хизматрасониҳои коммуналӣ нақши мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ бояд асосӣ бошад. Чунин ҳолат тақозо менамояд, ки ҳамаи сатҳҳои ҳокимияти давлатӣ ва худидоракунии маҳаллӣ бояд чихати иҷрои дахлдори уҳдадорихои худ дорои маблағҳои мутаносиб ва мустақилияти иқтисодӣ бошанд. Тибқи принципҳои: «маблағ ва моликият баъд аз фароҳам овардани вазифаҳо» ва «бисёрсатҳии моликияти давлатӣ» ҚТ ва воҳиди маъмурию ҳудудӣ бо дарназардошти зарурати фароҳам овардани шароити мусоид барои рушди инсон, ҷомеа ва давлат молу мулкҳои худро доранд» (с. 4-5).

Мавзӯи интихобшуда мураккаб, гуногунҷабҳа, диққатҷалбкунанда ва арзандаи тадқиқоти илмӣ буда, яке аз мавзӯҳои муҳими илми ҳуқуқи маданӣ мебошад ва мубрам будани он ягон шубҳаеро ба вучуд намеорад.

**Саҳми илмии довталаб дар ҳалли масъалаи илмӣ ва коркарди
проблемаи илмӣ бо арзёбии аҳамияти он**

Саҳми илмии довталаб дар илми ҳуқуқи маданӣ дар он ифода меёбад, ки мавзӯи мазкур нахустин бор мавриди таҳлили илмӣ қарор дода шудааст. Ба ин масъала олимони ватанӣ хеле кам аҳамият медиҳанд. Дар рисола муаллиф мафҳум, субъект, объект, мазмун ва дигар ҷанбаҳои муҳими марбут ба моликияти коммуналиро таҳлил ва баррасӣ намуда, диққати олимони кормандони амалияро ба ин масъала ҷалб намудааст.

**Натиҷаҳои мушаххаси илмие, ки барои он ба довталаб додани дараҷаи
илмии дархостшаванда мумкин аст**

Дар рисола пешниҳодҳои мушаххас барои ҷимоя манзур шудааст. Миёни онҳо пешниҳодҳои зерин арзиши муҳими илмӣ доранд:

1. Таърихи пайдоиш ва рушди моликияти коммуналиро дар Тоҷикистон ба давраҳои зерин тақсим намудан лозим аст: – Давраи якум (солҳои 1922–1994) аз эътирофи ин намуди моликият дар Кодекси граждании Ҷумҳурии Шуравии Федеративии Сотсиалистии Россия то қабул гардидани Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 6 – уми ноябри соли 1994; – Давраи дуюм (солҳои 1994 – 1999) бо фаъолнокӣ ва нисбатан васеъ будани таъсисёбиву рушди моликият дар заминаи устувори моддию техникӣ фарқ мекунад. Дар ин давра ду ҳел тартиби ташаккулёбии моликияти коммуналӣ ба вучуд омад: а) дар заминаи моликияти тақсимшудаи давлатӣ; б) дар натиҷаи ислоҳоти низоми мақомотҳои маҳаллии ҳокимияти давлатӣ; – Давраи сеюм аз соли 2000 оғоз гардида, то айни ҳол давом дорад ва хусусияти хоси моликияти коммуналии даври ниҳойӣ васеъ будани доираи рушди он ба ҳисоб меравад.

2. Пешниҳод карда мешавад, ки мафҳуми «моликияти коммуналӣ» чунон баён карда шавад: «Моликияти коммуналӣ – ин ашёҳои молӣ, аз он ҷумла маблағҳои пулӣ мебошанд, ки соҳибӣ, истифода ва ихтиёрдори онҳо аз ҷониби мақомотҳои маҳаллии ҳокимияти давлатӣ амалӣ карда мешаванд».

3. Ҳуқуқи моликияти коммуналӣ ба ду маъно фаҳмида мешавад: ба маънои объективӣ ва субъективӣ. Вай аз маҷмуи меъёрҳои ҳуқуқӣ, объектҳои танзимӣ ва муҳимтар аз он дорои субъектони хосса мебошад. Аз ин рӯй ҳуқуқи моликияти коммуналиро ба ду маъно фаҳмидан мумкин аст. Ба маънои объективӣ, вақте ки муқарраротҳои он вучуд доранд ва ба ҳама субъектони ҳуқуқ ва иштирокчиёни муносибатҳои ҳуқуқӣ равона шудаанд. Дар ҳамин маъно, ҳуқуқи моликияти коммуналӣ аз маҷмуи меъёрҳои ҳуқуқи маданӣ иборат буда, муносибатҳои ашёӣ ва дигари молумулкии ба фаъолияти мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ марбут бударо танзим менамояд. Мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, яъне мақомоти намоёндагии маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ дар доираи салоҳияти

худ субъектони ҳуқуқи моликияти коммуналӣ мебошанд. Бинобар ин, дар маънои субъективӣ ҳуқуқи моликияти коммуналӣ чунин чораҳои имконпазирӣ рафторро меноманд, ки ба соҳибӣ, истифодабарӣ ва ихтиёрдорӣ ашёҳои коммуналӣ равона гардидаанд.

4. Ҳуқуқи моликияти коммуналӣ хусусиятҳои зерин дорад: вай маҳсули татбиқи назарияи «моликияти тақсимшуда» (*dominium divisum*) буда, бо тағйироти институтсионалӣ, тақсимои дақиқи вазифаҳо ва ҳамоҳангсозии сифатноки фаъолияти мақомоти марказӣ ва маҳаллии ҳокимияти давлатӣ алоқаманд мебошад. Чунин ҳуқуқи мадания мебошад, ки субъектони он тибқи тақсимои маъмурию ҳудудии ҚТ муайян карда мешаванд, вале Ҷамоатҳои шаҳрак ва деҳот субъекти ҳуқуқи моликияти коммуналӣ буда наметавонанд. Соҳибӣ, истифода ва ихтиёрдорӣ кардани молу мулк, ки ба моликияти коммуналӣ мансуб мебошад, тибқи таъиноти мақсадноки он ва бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузорӣ оид ба мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ сурат мегирад.

6. Ба сифати объектҳои ҳуқуқи моликияти коммуналӣ, пеш аз ҳама, ҳазинаи мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, корхонаҳои коммуналӣ, объектҳои техникую хизматрасонии шаҳру ноҳияҳо, нақлиёти коммуналӣ, фонди манзили коммуналӣ ва дигар объектҳо дохил мешаванд. Корхонаҳои мазкур объектҳои моликияти коммуналӣ бошанд ҳам, вале ҳамчун корхонаи воҳиди коммуналӣ онҳо субъекти мустакили ҳуқуқи маданӣ мебошанд. Бинобар ин, объектҳои моликияти коммуналӣ бояд дар ду маъно фаҳмида шавад: ба маънои васеъ ва маҳдуд. Дар маънои васеъ ҳама гуна молу мулк, ки тибқи санади давлатии ҳуқуқ ба моликият ба мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ иртибот доранд, моликияти коммуналӣ мебошанд. Дар маънои маҳдуд объектҳои чунин моликият танҳо ҳазинаи коммуналӣ шуда метавонад. Ҳазинаи коммуналӣ – молу мулк, ки ба корхонаҳои воҳиди коммуналӣ дода нашудаанд ва бучети ВМКБ, вилоятҳо, шаҳрҳо ва ноҳияҳо мебошанд. Ашёҳои молии

Ҷамоати шаҳрак ва деҳот объекти ҳуқуқи моликияти коммуналӣ буда наметавонад.

7. Ҳифзи ҳуқуқи моликияти коммуналӣ маънои васеъ ва маҳдуд дорад. Дар маънои васеъ мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ масъулияти моликиро бар душ гирифта, бе монеагӣ ваколатҳои худро амалӣ менамояд. Дар маънои маҳдудаш ваколатҳои ӯ ҳамчун молик вайрон мешаванд ва барои барқарор намудани ҳуқуқҳои субъективии худ мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ аз тарзҳои махсуси ҳифзи ҳуқуқи маданӣ истифода мебарад.

Пешниҳодҳо оид ба такмили қонунгузори миллӣ

8. Қисми 1 м. 283 КМ ҚТ дар таҳрири нав баён карда шавад ва ба мафҳуми «моликияти хусусӣ», ба ғайр аз моликияти шахсони хусусии ватанӣ, инчунин моликияти иттиҳодияҳои ҷамъиятии байналмилалӣ, шахсони воқеӣ ва ҳуқуқи хориҷӣ ворид карда шаванд.

10. Чи тавре ки аз қ. 2 м. 10 Кодекси манзил бармеомад, ба фонди манзили давлатӣ фонди манзили ҷумҳуриявӣ, коммуналӣ ва фонди манзили мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот дохил мешавад. Сухан дар бораи манзили истиқоматии мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот меравад, ки объекти моликияти давлатӣ нест. Чӣ тавр чунин объект аз он давлат мегардад? Чунин муносибати қонунгузор ҳуқуқи моликияти Ҷамоати шаҳрак ва деҳотро вайрон мекунад. Фонди манзили он характери иттиҳодиявӣ дошта, заминаи молии фаъолияти аҳолии шаҳрак ва деҳот мебошад. Ҷамоати шаҳрак ва деҳот субъекти мустақили ҳуқуқи моликият мебошад. Мувофиқи қ. 2 м. 5 Кодекси манзил Ҷамоати шаҳрак ва деҳот иштирокдори мустақили муносибатҳои ҳуқуқӣ оид ба соҳибӣ, истифода ва ихтиёрдории фонди манзили истиқоматии худ эътироф гардидааст. Мувофиқи қ. 1 м. 11 ҳамин кодекс баҳисобгирии давлатии фонди манзил аз ҷониби мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва Ҷамоати шаҳрак ва деҳот бо риояи тартиби муқаррарнамудаи Ҳуқумати ҚТ амалӣ карда мешавад. Бинобар ин пешниҳод мекунем, ки

қ. 2 м. 10 Кодекси манзили ҚТ дар таҳрири зерин баён карда шавад: «2. Фонди манзили давлатӣ аз фонди манзили ҷумҳуриявӣ ва коммуналӣ иборат аст.».

11. Қарори Девони Вазирони ҚТ «Оид ба тақсимои моликияти давлатӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ба моликияти ҷумҳуриявӣ, моликияти Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон, моликияти Шуроҳои маҳаллии вакилони халқ (моликияти коммуналӣ)» аз 24-уми июли соли 1992, № 276 ва Низомнома «Дар бораи тартиби гузаронидани объектҳои моликияти давлатӣ ба моликияти Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон ва моликияти Маҷлисҳои маҳаллии вакилони халқ (моликияти коммуналӣ)», ки бо Қарори Шурои Вазирони ҚТ аз 15-уми ноябри соли 1993, № 573 тасдиқ шудааст, ба Қонуни конституционии ҚТ «Дар бораи мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ» аз 17-уми майи соли 2004, № 28 мутобиқ гардониданида шаванд.

Ҳамин тавр пешниҳодҳои мазкур илман асоснок буда, лоиқи дастгирӣ мебошад. Аммо дар бораи чунин муваффақият ба назари мо пешниҳодҳои имлики №5 ва пешниҳоди амалии №9 бахшнок мебошанд, ки доир ба онҳо дар қисмати эродҳо зикр хоҷем кард.

Сатҳи асоснокии пешниҳодҳои илмӣ, хулоса ва тавсияҳои дар рисола манзуршуда

Пешниҳодҳои илмӣ, хулоса ва тавсияҳо дар асоси таҳлили адабиёти илмӣ, таҳлили қонунгузорӣ, муқоисаи қонунгузори ватанӣ бо қонунгузори дигар давлатҳо, таҳлили таҷрибаи судӣ, хусусан баррасии масъалаи моликияти коммуналӣ сурат гирифтааст.

Сатҳи асоснокии натиҷаҳои таҳқиқот дар робитаи диссертатсия бо барномаҳои давлатии рушди маҳал, хусусиятҳои хоси вазъи ҳуқуқи маданияи мақомотҳои маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва дигар масъалаҳои хоси ҳастии ҳуқуқи мақомотҳои маҳаллии ҳокимияти давлатӣ дар Тоҷикистон инъикос мегардад. Натиҷаҳои илмии ҳосилшуда аз таҳлили

таҷрибаи ҳуқуқатбиккунӣ дар Тоҷикистон буда, ошкоршавии камбудихои қонунгузорӣ, муҳолифати баъзе меъёрҳои он ва ҳолигӣ дар таҳлили назариявии ҳуқуқи моликияти коммуналӣ ба вуҷуд омада, барои бартараф намудани камбудихо дар танзими ҳуқуқи мадания амалишавии ҳуқуқи моликияти коммуналӣ ва рушди илми ҳуқуқи маданӣ равона шудааст.

Ҳангоми тадқиқот муаллиф аз усулҳои умумиилмӣ ба монанди таҳлил, синтез, ҷамъбаст, инчунин усули таҳлили қисматҳо, усули мушоҳида ва тафсири бевосита истифода намудаанд.

Сохтори рисола. Рисолаи баррасишаванда вобаста ба ном ва нақшаю сохтор, муҳтаво, ҳулоса ва рӯихати сарчашмаҳо ба талаботҳои мавҷуда ҷавобгӯ мебошад. Он аз 3 боб, 6 зербоб, ҳулоса ва номгӯи адабиёт (маъхазҳо) иборат мебошад, ки ба мақсад, вазифа ва мантиқи таҳқиқот асос ёфтаанд. Ҳаҷми умумии рисола 194 саҳифаро ташкил медиҳад.

Дар муқаддима мубрамияти мавзӯи рисола, дараҷаи омӯзиши мавзӯ, объект ва предмети таҳқиқоти илмӣ, мақсад ва вазифаҳо, асосҳои методологӣ ва назариявии таҳқиқот, наwgонии илмӣ, аҳамияти назариявӣ ва амалии он асоснок ва баррасӣ гардидааст.

Дар боби якум “Моҳияти ҳуқуқи моликияти коммуналӣ” ду масъаларо фаро гирифтааст: пайдоиш ва инкишофи моликияти коммуналӣ; мафҳум ва хусусиятҳои ҳуқуқи моликияти коммуналӣ.

Дар боби мазкур муаллиф таърихи дар қонунгузори Тоҷикистон ворид шудани моликияти коммуналиро аз соли аввали барқароршавии Шӯравӣ таҳлил намуда, мафҳум, моҳият ва хусусиятҳои онро таҳлил намудааст. Таносуби моликияти ҷумҳуриӣ ва моликияти коммуналиро дар Кодекси маданӣ таҳлил намуда, ҳолигиҳо ва муҳолифатҳои қонунгузори дар ин ҷода ошкор карда, ҷиҳати такмили он пешниҳодҳои асоснок манзур намудааст.

Боби дуюм -“Татбиқи ҳуқуқи моликияти коммуналӣ” фарогири масъалаҳои зерин мебошад: субъектони ҳуқуқи моликияти коммуналӣ; объектҳои ҳуқуқи моликияти коммуналӣ; мазмуни ҳуқуқи моликияти коммуналӣ; хусусигардонии моликияти коммуналӣ.

Муаллиф дар боби мазкур вазъи ҳуқуқии субъектони моликияти коммуналӣ, речаи ҳуқуқии моликияти коммуналӣ, ҳуқуқ ва уҳдадорихо доир ба моликияти коммуналӣ ва масъалаҳои асосии хусусигардонии моликияти коммуналӣро мавриди таҳлилу баррасӣ қарор дода, дар ин ҷода тақлифҳо барои ислоҳи ҳолигиҳо ва тақмили қонунҳои марбута пешниҳод намудааст.

Дар хулоса муаллиф аз рисола бо таври кулӣ натиҷагирӣ намуда, тақлифу пешниҳодҳои асосии худро дар он мураттаб намудааст.

Ифодаи натиҷаҳои илмӣ дар нашрияҳо ва чорабиниҳои илмӣ

Натиҷаҳои асосии таҳқиқоти диссертатсионӣ, хулоса ва тавсияҳои дар он ҷойдошта дар ҳаҷми зарурӣ нашр шудааст, аз ҷумла 1 монография ва 8 мақолаи илмӣ (аз онҳо 5 мақола дар маҷаллаҳои тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон нашр гардидааст).

Ҳамзамон муаллиф дар робита ба рисола авторефератро тибқи талаботи муқарраргардида таҳия кардааст, ки онҳо байни ҳам мутобиқати дохилию мантиқӣ доранд.

Эродҳо ба шакл ва мазмуни рисола:

1. Дар навгони №5 чунин оварда шудааст: “Воҳидҳои марзӣи худудӣ – ВМКБ, вилоятҳо, шаҳрҳо, ноҳияҳо, шаҳракҳо ва деҳаҳо субъектони махсуси ҳуқуқи маданӣ буда, қобилияти ҳуқуқдорӣи онҳо маҳдуд мебошад, бинобар ин онҳо наметавонанд ба ҳама гуна ғайриқонунӣ машғул шаванд, ба ғайр аз иҷрои вазифаҳои, ки қонун мушаххасан дар нисбати онҳо муайян кардааст”.

Дар ин ҷо ишора шудааст, ки “деҳа” субъекти ҳуқуқи маданӣ мебошанд. Ақидаи мазкур дар адабиётҳо баҳснок мебошанд. Муаллифро зарур аст, ки ақидаи мазкурро асоснок намояд.

2. Ҳамзамон дар наwgонии №5 муаллиф зикр менамояд, ки “мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ шахси ҳуқуқии оммавӣ мебошад”. Дар қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон категорияи “шахси ҳуқуқии оммавӣ” қабул нашудааст. Муаллиф ин ақидаи худро бо чӣ далел асоснок менамояд?

3. Дар пешниҳоди №9 доир ба такмили қонунгузорӣ муаллиф чунин зикр менамояд: “Дар баробари муқаррар намудани шахсияти давлат ва мақомотҳои он дар муносибатҳои ҳуқуқи маданӣ, КМ ҚТ ба як иштибоҳи ҷиддӣ роҳ додааст. Дар қ. 1 м. 285 чунин муқаррар шудааст, «Моликияти давлатӣ дар намудҳои моликияти ҷумҳуриявӣ ва моликияти коммуналӣ (моликияти воҳидҳои маъмурию ҳудудӣ ва шаҳраку деҳот) вучуд дошта метавонанд». Ҷамоатҳои шаҳраку деҳот ҳамчун мақомотҳои худидораи маҳаллӣ субъекти ҳуқуқи моликияти коммуналӣ буда наметавонанд. Бинобар ин, пешниҳод менамоем, ки қ. 1 м. 285 КМ ҚТ дар таҳрири зерин қабул карда шавад: «1. Моликияти давлатӣ дар намудҳои моликияти ҷумҳуриявӣ ва моликияти коммуналӣ (моликияти мақомотҳои маҳаллии ҳокимияти давлатӣ) вучуд дошта метавонанд».

Дар робита ба пешниҳоди мазкур масъала ба вучуд меояд, ки агар моликияти ҷамоатҳои шаҳраку деҳот ба моликияти коммуналӣ ворид набошанд, пас онҳо ба кадом намуди моликият дохил мешаванд?

Эродҳое, ки дар боло зикр шудаанд аз лиҳози илмӣ мувоҳисавӣ буда, ба комил будани рисола таъсири манфӣ намерасонанд. Онҳо аз он шаҳодат медиҳанд, ки масъалаҳои баррасикардаи муаллиф мароқангез буда, метавонанд диққати муҳаққиқонро ба худ ҷалб намояд.

Мутобиқати тахассуси илмии довталаб ба дараҷаи илмӣ

Мазмун ва моҳияти рисолаи Раҳмонзода Абдулло Қурбоналӣ доир ба мавзӯи «Масъалаҳои асосии ҳуқуқи моликияти коммуналӣ», ки барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ пешниҳод шудааст, барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ доир ба ихтисоси 12.00.03 – ҳуқуқи граждани; ҳуқуқи соҳибкорӣ; ҳуқуқи оилавӣ; ҳуқуқи байналмилалӣ хусусӣ (илмҳои ҳуқуқшиносӣ) мутобиқ мебошад.

Диссертация ва автореферат дар семинари васеи илмӣ-назариявӣ назди кафедраи ҳуқуқи тиҷоратӣ ва зиддикоррупсионии Донишгоҳи давлатии тиҷорати Тоҷикистон муҳокима шуд. Дар семинар 15 нафар иштирок намуданд: тарафдор -15, зид - нест, бетараф – нест. Протоколи семинари васеи назариявӣ аз 20.05.2023, № 10.

Қисмати хотимавии тақриз – хулоса. Рисолаи баррасигардида аз лиҳози мубрамият, ном ва нақшаи мавзӯ, муқаддима, бобҳо ва зербобҳо, хулосаю сарчашмаҳо, пайдарҳам бо услуби илмӣ таҳия гардидааст. Дар он ақидаҳои гуногуни илмӣ, маводҳои қорӣ ва таҷрибаи татбиқи ҳуқуқ таҳлил гардида, хулосаҳои муҳим ва тавсияҳои муфид ҷиҳати тақмили илми ҳуқуқшиносӣ манзур шудааст. Дар маҷмӯъ, рисолаи Раҳмонзода Абдулло Қурбоналӣ доир ба мавзӯи «Масъалаҳои асосии ҳуқуқи моликияти коммуналӣ», ки барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ пешниҳод шудааст ба талаботҳои Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, №267 тасдиқ шудааст, ҷавобгӯ буда, муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ доир ба ихтисоси 12.00.03 – ҳуқуқи граждани; ҳуқуқи соҳибкорӣ; ҳуқуқи оилавӣ; ҳуқуқи байналмилалӣ хусусӣ (илмҳои ҳуқуқшиносӣ) мебошад.

Тақризи муассисаи пешбар аз ҷониби и.в. профессори кафедраи ҳуқуқи тиҷоратӣ ва зиддикоррупсионии Донишгоҳи давлатии тиҷорати Тоҷикистон, доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ Меликов У.А. омода карда

шуда, дар маҷлиси кафедра муҳокима ва ҷонибдорӣ карда шуд. Дар чаласаи кафедра 15 нафар иштирок намуданд: тарафдор -15, зид - нест, бетараф- нест. Протоколи чаласаи кафедра таҳти №10 аз 20.05.2023.

Раиси семинари васеи илмӣ-назариявӣ,
номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ, и.в. дотсент, мудир
кафедраи ҳуқуқи тиҷоратӣ ва зиддикоррупсионии
Донишгоҳи давлатии тиҷорати Тоҷикистон

Алиев Ф.Ш.

Ташхисгар, и.в. профессори кафедраи ҳуқуқи
тиҷоратӣ ва зиддикоррупсионии
Донишгоҳи давлатии тиҷорати
Тоҷикистон, доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ

Меликов У.А.

Котиби семинари васеи илмӣ-назариявӣ
кафедраи ҳуқуқи тиҷоратӣ ва зиддикоррупсионии
Донишгоҳи давлатии тиҷорати
Тоҷикистон, номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ,
и.в. дотсент

Ҷабборов Ф.Н.

«Имзои Ф.Ш. Алиев, У.А. Меликов
ва Ф.Н. Ҷабборовро тасдиқ мекунам»
Сардори шӯбаи кадрҳо ва корҳои махсуси
Донишгоҳи давлатии тиҷорати Тоҷикистон

Пирзода С.С.

Суроға: Ҷумҳурии Тоҷикистон,
Донишгоҳи давлатии тиҷорати Тоҷикистон,
734055, ш. Душанбе, кӯчаи Деҳоти ½
Тел: (+992 237) 234-83-46. E-mail: tguk@mail.ru www.tguk.tj